

Biotopu valsts līmeņa aizsardzības mērķu (FRV) noteikšana: datu izvēle un eksperta apsvērumi

Biotopa kods	1310
Biotopa nosaukums	Viengadīgu augu sabiedrības dūņainās un zemās smilšainās pludmalēs
Eksperte	Brigita Laime
Darbs pabeigts	22.04.2024.
Vispārējās piezīmes	<p>Biotopam <i>1310 Viengadīgu augu sabiedrības dūņainās un zemās smilšainās pludmalēs</i> ir sezonāls raksturs – biotops izveidojas un eksistē tikai vasarā (jūnija vidus–augusta vidus/beigas). Tas nozīmē, ka objektīvus rezultātus par biotopa izplatību un platību var iegūt, ja kartēšana tiek veikta šajā “biotopa dzīves laikā”.</p> <p>Latvijas piekrastē šis biotops pārsvarā ir šauru joslu veidā pašā jūras krastā, kur bieži notiek pludmales pārplūšana ar jūras ūdeni un sanešu materiālu. Izņēmums ir Kolkas, Ģipkas un Ainažu piekrastes, kur periodiski veidojas plašas zemas pludmales ar šo biotopu. Lai raksturotu šo mainīgo biotopu, ir labi jāizprot pludmalē un jūrā notiekošie procesi. Biotops <i>1310 Viengadīgu augu sabiedrības dūņainās un zemās smilšainās pludmalēs</i> bieži ir mozaikā ar citiem iesāļvides biotopiem (piejūras zālājiem un citiem pludmaļu biotopiem), kas rada grūtības nodalīt attiecīgos biotopus vienu no otra. Pašreizējais biotopa kartējums ir aptuvens, jo kartēšana veikta mērogā, kurā grūti iezīmēt precīzas šā biotopa robežas. Daļa biotopa “Dabas skaitīšanas” projekta (2017–2023) ietvaros kartēta ārpus veģetācijas sezonas, kas būtiski ietekmē šā biotopa faktisko robežu noteikšanu (vietām biotops pat nav identificēts, jo kartēts oktobrī), kā arī biotopa kopējo platību (4. pielikums).</p>

FRA noteikšanā izmantotā metode – novērtēšana laika nogrieznī

REF min, km²	<p>0,7 km²</p> <p>Nosakot REF minimālo un maksimālo platību, izmantoti 1989. un 1992. gadā krasta kartēšanā iegūtie dati par zemu, smilšainu pludmaļu izplatību, posmu garumu un platumu (Latvijas jūras krastu monitorings, 1993; Eberhards, Lapinskis, 2008). Pēc publicētajām kartēm un to raksturojumiem aprēķināts, ka zemo smilšaino pludmaļu kopējais garums ir aptuveni 60 km (5. pielikums). Lielākā daļa no tām raksturotas kā šauras (vidēji 10 m).</p> <p>Aprēķinot REF min platību, pieņemts, ka 50 km garumā dominē zemas smilšainas pludmales ar vidējo platumu 10 m un 10 km garumā raksturīgas pludmales ar platumu 20 metri.</p>
REF max, km²	<p>0,8 km²</p> <p>Aprēķinot REF max platību, pieņemts, ka 50 km garumā dominē zemas smilšainas pludmales ar vidējo platumu 10 metri un 10 km garumā raksturīgas pludmales ar platumu 30 metri.</p>
REF vid., km²	0,75 km ²

REF periods	References platības noteikšanai izmantots 1993. gads, jo laikā no 1989. līdz 1992. gadam tika iegūti pirmie dati par pludmaļu izplatību Latvijā kopumā. Pēc krasta apsekošanas un kartēšanas materiāliem G. Eberharda vadībā veiktajos pētījumos tika noteikti un kartē iezīmēti krasta posmi ar zemām smilšainām pludmalēm (Latvijas jūras krastu monitorings, 1993). Uz šiem kartēšanas datiem arī turpmākajos gados izveidota karte par pludmaļu tipiem un platumiem (Eberhards, Lapinskis, 2008).
HDV min, km²	0,8 km ² Izmantota Biotopu direktīvas 17. panta ziņojumā ziņotā platība par 2001.–2006. gada periodu. Šajā laikā (2002.–2005. gads) bija veikta piekrastes biotopu kartēšana LIFE projekta “Piekrastes biotopu aizsardzība un apsaimniekošana Latvijā” ietvaros (http://piekraste.daba.lv). Lai gan tad Latvijā vēl nebija šā ES nozīmes biotopa detalizēta skaidrojuma, tomēr pēc kartēšanas metodikas un rezultātiem var spriest, ka dati ir ticami un objektīvi.
HDV max, km²	0,8 km ² HDV max platība vērtēta kā vienāda ar minimālo.
HDV vid., km²	0,8 km ²
CV, km²	0,637 km ²
CO platību summa valstī, km²	0,109628772 km ²
Ilgtermiņa tendence, automātiski	8
Vai paredzamas biotopa platības izmaiņas klimata pārmaiņu rezultātā?	Jā. Klimata pārmaiņas var pastiprināt jūras krasta noskalošanu, ūdens līmeņa paaugstināšanos. Klimatam kļūstot siltākam, jūra var neaizsalt vai aizsalt mazāk, tādējādi ziemas vētru ietekmē krasts var tikt noskalots arvien vairāk un biežāk. Pieļaujams, ka spēcīgu vētru ietekme varētu pieaugt arī vasarā. Noskalošanas rezultātā pilnībā vai daļēji varētu tikt iznīcināts mitro zemo pludmaļu augājs un apgrūtināta tā atjaunošanās.
Vai Latvijā ir >1% biotopa platības ES Boreālajā reģionā, t. i., Latvijai ir starptautiska atbildība attiecīgā biotopa saglabāšanā?	Jā.
Vai Latvijā biotopa platības ir fragmentētas?	Jā. Vietām biotopa platības tiek fragmentētas, piemēram, Jūrmalas pilsētā, tajā skaitā arī Ķemeru Nacionālajā parkā.
Vai negatīvie faktori, kas	Jā.

izraisīja samazināšanos, vēl darbojas?	Turpinās gan vides (vētras), gan antropogēno faktoru ietekme (strauji palielinās atpūtnieku skaits un notiek spēcīga izmīdīšana). Īpaši tas attiecas uz Rīgas līča dienvidu piekrasti (Jūrmalu, Bigauņciemu, Lapmežciemu), kur pludmales regulāri "tīra", nošķūrējot pludmales augus un sanesumus.
Vai biotopa izplatības areālam kādā no laika nogriežņiem arī bijušas negatīvas tendences?	Nē. Biotopa areāls aptver krastu no Saunaga līdz Ainažiem, kā arī atsevišķas vietas pie upju grīvām.
Papildjautājumu summa	80
Intervāls	0,05
Atbilstošs scenārijs saskaņā ar metodikas 8. att. (ilgtermiņa tendence)	<p>8. scenārijs.</p> <p>8. RFV = starp HDV un REF</p> <p>REF (vēsture) HDV (2004) CV (2024) FRA (~2040)</p> <p>Biotopa pašreizējā platība (0,64 km²) ir mazāka par HDV vidējo platību (0,8 km²) un REF vidējo platību (0,75 km²). Nepieciešams uzlabot biotopa stāvokli, samazinot antropogēno slodzi atsevišķos piekrastes posmos. Tādējādi ir sasniedzama FRA platība.</p>
FRA	0,79 km² FRA < CV

FRR noteikšanā izmantotie apsvērumi

Vai izplatības areāla HDV ir visa Latvija?	Nē.
Vai biotops aizņem visu iespējamo areālu Latvijā?	Jā. Biotopa areāls aptver krastu no Saunaga līdz Ainažiem, kā arī atsevišķas vietas pie upju grīvām.
Vai biotopa areāls Latvijā ir samazinājies, un pārmaiņas nav	Nē.

saistītas tikai ar uzlabotām zināšanām par biotopa izplatību?	
REF min, km ²	—
REF max, km ²	—
REF vid., km ²	—
REF periods	—
HDV min, km ²	—
HDV max, km ²	—
HDV vid., km ²	—
CV (pašreizējais areāls), km ²	873 km ²
Saskaņā ar Metodikas 8. att. atbilstošs scenārijs	<p>Prognozējams, ka ilgtermiņā biotopa areāls saglabāsies tāds, kā pašlaik (1. scenārijs).</p> <p>1. FRV = HDV = CV</p> <p>REF (vēsture) HDV (2004) CV (2024) FRA (~2040)</p>
Vai paredzamas areāla izmaiņas klimata pārmaiņu rezultātā?	—
Vai Latvijā ir >1% biotopa platības ES Boreālajā reģionā, t. i., Latvijai ir starptautiska atbildība attiecīgā biotopa saglabāšanā?	—
Vai Latvijā biotopa platības ir fragmentētas?	—
Vai negatīvie faktori, kas izraisīja samazināšanos, vēl darbojas?	—

Vai biotopa platībai kādā no laika nogriežņiem ir bijušas negatīvas tendences?	—
Papildjautājumu summa	—
Intervāls	—
FRR	873 km² FRR = CV

Literatūra un dati

Eberhards G. 2003. Latvijas jūras krasti. Latvijas Universitāte, Rīga, 292 lpp.

Eberhards G., Lapinskis J. 2008. Baltijas jūras Latvijas krasta procesi. Atlants. LU Akadēmiskais apgāds, Rīga, 64 lpp.

Latvijas jūras krastu monitorings. 1993. Vides monitorings Latvijā. LR Vides aizsardzības komiteja, Pētījumu centrs, Rīga, 46 lpp.

Ulsts V. 1998. Baltijas jūras Latvijas krasta zona. Valsts ģeoloģijas dienests, Rīga, 96 lpp.

Pielikumi

4. pielikums – aktuālās biotopa 1310 platības (01.02.2024., DDPS “Ozols”), vektordatu slānis.

5. pielikums. Pludmaļu izplatība Latvijas piekrastē (Latvijas jūras krastu monitorings, 1993).

5. pielikums.
Pludmaļu izplatība Latvijas piekrastē
(Latvijas jūras krastu monitorings, 1993).

